

YAPI DENETÇİSİNİN İŞ KAZASINA İLİŞKİN SORUMLULUĞU

Av. Berrin BAYAM
EMO Bursa Şubesi Hukuk Danışmanı

Şantiyede meydana gelen iş kazalarında şantiyede İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği denetiminden sorumlu kişilerle birlikte sadece inşaatın kalitesinden sorumlu yapı denetim elemanlarına da ceza davaları açılmaktadır. Cumhuriyet Savcılıklarınca açılan bu davalar neticesinde zarar gören kişilerce de hukuki sorumluluğa ilişkin davalar yapı denetim elemanlarına ya da şirketlerine yöneltilmektedir. Şantiyelerde meydana gelen kazalar incelenirken öncelikle İşçi Sağlığı İş Güvenliğine ilişkin mevzuat açısından sorumluların tespit edilmesi gerekirken, bu araştırma yapılmaksızın yapı denetim elemanlarına da dava açılmasının hukuki dayanağı olmadığını düşünmekteyim.

İş kazası meydana geldiğinde öncelikle İş Kanunu açısından inceleme yapılması gerekmektedir. 4857 sayılı İş Kanununun 5. Bölümü İş Sağlığı ve Güvenliğine ilişkin hükümleri kapsamaktadır. Gerek kanunun 1. maddesi açısından gerekse 5. Bölüme ilişkin hükümler incelendiğinde işverenlerin, Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak mevzuata uygun olarak, işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğini temin etmekle mükellef oldukları tartışmasızdır. Yasanın 82 maddesi gereğince, sanayiden sayılan, devamlı olarak en az elli işçi çalıştıran ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde işverenler, işyerinin iş güvenliği önlemlerinin sağlanması, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi ve uygulanmasının izlenmesi hizmetlerini yürütmek üzere işyerindeki işçi sayısına, işyerinin niteliğine ve tehlikelilik derecesine göre bir veya daha fazla mühendis veya teknik elemanı görevlendirmekle yükümlüdürler.

Kısacası İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının koordine edip denetlediği, işverence, bünyelerinde çalışan işçilerin gerek meslek hastalıkları açısından gerekse iş kazalarını önlemek üzere yapılması gereken edimleri kapsar. Bu bağlamda bakıldığında; şantiyelerde çalışan işçilerin, yangın, düşme, elektrik çarpması, patlama zehirlenme ya da benzeri nedenlerle yaralanmamaları, vefat etmemeleri ya da meslek hastalıklarına uğramamaları için gerekli yükümlülükler ve sorumluluklar İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği kapsamında düzenlenmiştir.

Mevzuat; İşverene ve İşçi sağlığı ve iş güvenliğini sağlamakla mükellef yasaca sayılmış görevlere, inşaatın başlaması aşamasından bitme aşamasına kadar şantiyede sürekli bulunmak, işçilerin çalışma şartlarına ve çalışma ortamına ilişkin konuları tespit ederek ilgili tedbirleri almak aldırarak ve sürekli olarak denetleme yükümlüğünü vermiştir.

Yapı Denetimi mevzuatı açısından bakıldığında, Yapı Denetleme Firmasının ya da denetçinin görevi; yapının, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun, kaliteli yapılması için proje

ve yapı denetimini yapmaktır. Denetçi yapılarda kullanılan malzemenin TSE standartlarına uygun olması ve her aşamada ki imalatın projesine uygun ve kaliteli yapılmasını sağlamaktır. Mimar ya da Mühendis şantiyede, meslek alanına ilişkin denetimi o işin yapımı esnasında denetime yeter sürede bulunmakla ifa etmektedir. Sürekli şantiyede bulunan bir görevli değildir. Kaldı ki denetçinin mükellefiyeti bildirimdir. Yani denetçi mevzuata aykırılığı ilgili birime bildirmekle sorumluluğundan kurtulur. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği görevlisinin İş kanunu gereği üstlendiği sorumlulukları üstlenmez denetler. Yapıda hatalı bir imalat olmamasına rağmen meydana gelen iş kazası İş Kanunu Hükümlerine tabidir.

Yukarıdaki açıklamalar ışığında baktığımızda Yapı denetçisinin sorumluluğu ile İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Görevlilerinin sorumlulukları farklı konulara ilişkin kanunlarda düzenlenmiştir. Yapı denetçisi mevzuata ve teknik standartlara uygun kalitede yapının yapılmasını ve bu aşamada ki imalatın mevzuata ve teknik standartlara uygun kalitede de yapılmamasından kaynaklanacak can ve mal güvenliğinden sorumludur. İşveren ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Görevlisi şantiyede işçilere uygun çalışma ortamı sağlamak, gerekli tedbirleri almak ve denetlemekle yükümlüdür.

Özet olarak, yapı denetim elemanlarının, yüklenici firma veya görevlilerinin işlerine ve iş organizasyonlarına karışma yetkisi yoktur. Temel denetim görevini ifa ederken mevzuata aykırı imalatları ilgili birimlere bildirmekle sorumluluğu ortadan kalkmaktadır.

Yapı Denetimi ile İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği denetimi tamamen farklı kavramlardır. Bu nedenle iş kazalarında İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği denetiminden sorumlu kişilere hukuki ve cezai sorumluluk yöneltmesi gerekirken, mevzuata ve teknik standarda uygun imal edilen yapılarda meydana gelen kazalarda yapı denetimi elemanlarına gerekli incelemeler yapılmaksızın dava açılmamalıdır.

“Ülkelerine düzeni getirmek isteyenler önce kendi ailelerini ıslah etmelidirler. Ailelerini ıslah etmek isteyenler önce kendi özel yaşamlarını düzeltmelidirler. Kendi özel yaşamlarını düzeltmek isteyenler önce akıllarını ıslah etmelidirler. Akıllarını ıslah etmek isteyenler bu isteklerinde samimi olmalıdırlar. İsteklerinde samimi olmak isteyenler bilgilerini genişletmelidirler. Bilgilerini genişletmek isteyenler önce araştırmalıdırlar.”